

Раскрываются законы наследования количественных признаков и методы оценки породы по ним.

GENETIC BASES OF BREED'S FORMING. O.G. Bliznjuchenko

Genetic determination of breed on the basis of homozygotnosty and tautozygotnosty genotype on signs which are taken in a selection is given. It is specified on essence of genetic value of pedigree animals error of the system of estimation of different breeds in instructions on bonytyrovanyu. The laws of inheritance of quantitative signs and methods of estimation of breed on them open up.

УДК 636.2.052

А.О. БОЙКО*

*Львівська національна академія ветеринарної медицини
ім. С.З. Гжицького*

ОСОБЛИВОСТІ РОСТУ МОЛОДНЯКУ ОКРЕМИХ ТИПІВ ПОЛІСЬКОЇ М'ЯСНОЇ ПОРОДИ

Висвітлено основні закономірності росту і розвитку тварин поліської м'ясної породи великої рогатої худоби різних типів.

Жива маса, середньодобовий приріст, відносний приріст, коефіцієнт приросту, поліська м'ясна порода

Забезпечення населення м'ясом було і є важливою проблемою, яка ставиться перед агропромисловим комплексом України. В сучасних умовах ринкових відносин кількість тварин м'ясних порід у господарствах різних форм власності значно зменшилась [1, 2]. Тому є можливість і необхідність використання спеціалізованих

* Науковий керівник — доктор сільськогосподарських наук С.С. Спека.

© А.О. Бойко, 2007

Розведення і генетика тварин. 2007. Вип. 41.

м'ясних порід для виробництва м'яса в нашому регіоні. Такою породою, яка добре акліматизувалась і дає високі прирости, є поліська м'ясна порода великої рогатої худоби [3, 4], котру розводять у декількох господарствах регіону, в тому числі у племзаводі "Клен".

Матеріал і методика досліджень. Вивчення особливостей росту і розвитку проводили на бугайцях поліської м'ясної породи у селянсько-фермерському господарстві "Клен" Львівської області Жовківського району у віковий період від народження до 15-місячного віку. Предметом досліджень були 30 бугайців поліської м'ясної породи, з яких методом пар-аналогів було сформовано три групи тварин по 10 голів у кожній: I — крупний тип; II — середній тип; III — дрібний тип.

У піддослідних тварин визначали живу масу при народженні та у віці 7; 12; і 15 місяців, середньодобові прирости живої маси у вікові періоди від народження до 7 місяців; 0—12 міс.; 12—15 міс. та за весь період вирощування, а також вивчали відносний приріст та коефіцієнт приросту живої маси тварин.

Результати досліджень. При вивченні росту першим показником, котрий його характеризує, є жива маса. Дані про живу масу бугайців поліської м'ясної породи наведено в табл. 1. Найбільшу живу масу у різні вікові періоди мали тварини I групи (крупний тип). Так при народженні їхня жива маса становила 35,3 кг, у 7 міс. — 232,1 кг, у 12 міс. — 391,5 кг та у 15 міс. — 464,5 кг. Бугайці II групи (середній тип) мали дещо нижчу живу масу: при народженні — 29,9 кг, у 7 міс. — 217, у 12 міс. — 333,1, у 15 міс. — 412 кг. Найнижчу живу масу бугайців спостерігали у тварин III групи (дрібний тип), яка при народженні становила 29,4 кг, у 7 міс. — 207,3, у 12 міс. — 308,2, у 15 міс. — 381,8 кг. Найбільша мінливість живої маси по групах бичків була при народженні — 11,74 — 17,11%, у віці 7 міс. вона становила 6,16 — 10,08%, у 12 міс. — 3,79 — 5,11 та у віці 15 міс. — 5,66—8,39%.

1. Жива маса бугайців поліської м'ясної породи, кг

Вік, міс.	Групи					
	I (n=10)		II (n=10)		III (n=11)	
	M±m	C, %	M±m	C, %	M±m	C, %
При народженні*	35,3±1,42	13,96	29,9±1,11	11,74	29,4±1,52	17,11
7	232,1±4,58	6,84	217±4,23	6,16	207,3±6,3	10,08
12	391,5±6,33	5,11	333,1±4,07	3,87	308,2±3,52	3,79
15	464,5±8,31	5,66	412±10,28	7,89	381,8±9,66	8,39

* n=12 у I групі до віку 7 міс.

Однак дані про живу масу неповністю характеризують інтенсивність росту, тому ми визначали середньодобовий приріст бугайців (табл. 2).

2. Середньодобові прирости бугайців поліської м'ясної породи, г

Вікові періоди, міс.	Групи					
	I (n=10)		II (n=10)		III (n=11)	
	M±m	C, %	M±m	C, %	M±m	C, %
0-7*	937,3±22	8,1	891±21,8	7,7	847,1±26,8	10,5
12-15	811,1±69,9	27,2	876,7±101,9	36,8	818,1±79,3	32,2
0-12	989,4±18,0	5,7	842,2±11,4	4,3	774,5±12,1	5,2
0-15	953,8±18,0	6,0	849,1±23,3	8,7	783,3±23,1	9,8

* n=12 у I групі до віку 7 міс.

Як видно з даної таблиці, найбільші середньодобові прирости живої маси в окремі вікові періоди спостерігаються у тварин I групи. Так, прирости в цій групі тварин становили від народження до 7 міс. 937,3 г; у віці 12–15 міс. приріст був найнижчий — 811,1 г; 0–12 міс. — 989,4 г. Бугайці II групи у вказані вікові періоди мали дещо нижчі середньодобові прирости, окрім вікового періоду 12–15 міс., коли приріст був найвищий порівняно з іншими групами — 876,7 г; у період 0–7 міс. — 891 г, 0–12 міс. — 842,2 г. Найнижчими були прирости бугайців III групи і становили від народження до 7 міс. 847,1 г, 12–15 міс. — 818,1 г та 0–12 міс. — 774,5 г. За весь період вирощування найбільший середньодобовий приріст був у тварин I групи — 953,8 г; у бугайців II і III груп він сягав відповідно 849,1 г і 783,3 г.

Середньодобові прирости вказують на інтенсивність росту, проте на їх основі не можна судити про напруженість росту живої маси. Тому ми визначали відносний приріст та коефіцієнт приросту, дані цих показників наведено в табл. 3.

3. Відносний приріст та коефіцієнт приросту у бугайців поліської м'ясної породи

Вікові періоди	Групи					
	I (n=10)		II (n=10)		III (n=11)	
	відносний приріст, %	коефіцієнт приросту	відносний приріст, %	коефіцієнт приросту	відносний приріст, %	коефіцієнт приросту
0-7*	147,2	6,6	151,6	7,3	150,3	7,1
12-15	17,1	1,2	21,2	1,2	21,3	1,2
0-12	166,9	11,1	167,1	11,1	165,2	10,5
0-15	171,7	13,2	172,9	13,8	171,4	13

* n=12 у I групі до віку 7 міс.

З таблиці видно, що відносний приріст та коефіцієнт приросту в усіх групах тварин у різні вікові періоди був майже однаковий. Так відносний приріст у віковий період від народження до 7 міс. становив у I групі 147,2%, у II — 151,6, у III — 150,3%. З віком бугайців відносний приріст зменшується і у віковий період 12–15 міс. становить відповідно 17,1; 21,2 і 21,3%. Відносний приріст у віковий період 0–12 міс. був у межах 165,2–167,1%.

Аналіз даних таблиці показує, що у всі вікові періоди відносний приріст хоч і на незначний відсоток, але був більший у тварин II групи. Таку саму закономірність спостерігали за період 0-15 міс., яка становила в I групі — 171,7%, II — 172,9 і III — 171,4%.

Коефіцієнт приросту був майже однаковим у всіх групах і за весь період вирощування дорівнював у I групі 13,2%; у II — 13,8; у III — 13%.

Висновок. Найвищою живою масою та інтенсивністю росту характеризуються тварини I дослідної групи (крупний тип). Найнижчі показники були у бугайців III групи (дрібний тип). Тварини II групи (середній тип) посідають проміжне місце.

1. *Пабат В.О.* Селекційно-генетичні фактори формування м'ясної продуктивності великої рогатої худоби. — К., 1997. — 273 с.

2. *Засуха Т.В., Зубець М.В.* Формування відтворювальної здатності у м'ясної худоби. — К.: Аграрна наука, 2000. — 247 с.

3. *Спека С.С.* Поліська м'ясна порода великої рогатої худоби. — К., 1999. — 270 с.

4. *Спека С.С., Бойко А.О.* Створення крупного типу худоби в поліській м'ясній породі // Тваринництво України. — 2005. — № 4. — С. 12—14.

ОСОБЕННОСТИ РОСТА МОЛОДНЯКА РАЗНЫХ ТИПОВ ПОЛЕССКОЙ МЯСНОЙ ПОРОДЫ. А.О. Бойко

Отражены основные закономерности роста и развития животных полесской мясной породы крупного рогатого скота разных типов.

Живая масса, среднесуточный привес, относительный привес, коэффициент привеса, полесская мясная порода

PECULIARITIES OF GROWTH OF SEPARATE TYPES YOUNG CATTIE OF POLISSYA MEAT BREED. А. Вojko

The article deals with the main natural phenomenon of animals of Polissya breed of different types.

Living mass, average increase, relative increase, increase coefficient, Polissya meat breed

УДК 636.2.082(09)

І.С. БОРОДАЙ

Інститут розведення і генетики тварин УААН

РОЗВИТОК ТЕОРІЇ ПОРОДОУТВОРЕННЯ У СКОТАРСТВІ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ НАУКОВО-ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ЧИННИКІВ

Висвітлено основні аспекти становлення та розвитку науково-дослідної справи в скотарстві України як однієї із вирішальних передумов розробки теорії породоутворення. Охарактеризовано основні напрями та етапи формування мережі вітчизняних науково-дослідних установ та наукових шкіл у галузі скотарства.

Дослідне поле, дослідна станція, науково-дослідна установа, наукова школа, теорія породоутворення

Українським ученим належить пріоритет у розробці теоретичних основ породоутворення сільськогосподарських тварин як на етапах класичної селекції, так і під час фундації її новітніх напрямів. Значною мірою це було забезпечено науково-організаційними факторами, що позначилося на формуванні розгалуженої мережі спеціалізованих науково-дослідних установ, заснуванні наукових шкіл. Дане дослідження наслідує мету відтворити основні аспекти становлення науково-дослідної справи у скотарстві України та виокремити основні етапи її розвитку.

Матеріал і методика досліджень. Дослідження ґрунтуються на застосуванні історичних (предметно-хронологічного, історико-порівняльного, гіпотетичного) та математичних методів (кластер-аналізу). Джерельну базу дослідження склали річні звіти науково-дослідних установ, статистичні матеріали, архівні документи.

© І.С. Бородай, 2007

Розведення і генетика тварин. 2007. Вип. 41.